

Hiába kapálózik a szerencséje ellen: az első havi díjat előre megkapja, kopott ruhája helyett újat csináltat, az úri családban befentes lesz, a szülők előleges bizalommal vannak iránta s hogy ennek megfelelően, uaponta szorgalmasan „átveszi“ az anyagot tanítványával, akinek előmenetelét a tanárok hamar észreveszik, sőt a főigazgató előtt tanúsított készsége miatt osztálykönyvi dícséretben részesítik. S mikor Grigorek tanár úr csodálkozik, hogyan változott meg a notórius Ibrahim Dezső, azzal lepi meg tanárát, hogy együtt tanul a másik notóriussal. Fin finale: Sándor tiszta jeles lesz a félév végén, Dezső is a jók közé emelkedik.

Íme: a tanulók színvonalában beállt egy jelentékeny emelkedés, amelynek rugóit a tanárok sem ismerték, a szülők sem sejtették. Ibrahim úr méltányolta ugyan a szegény fiút, aki a maga erejéből tört előre, Ibrahim néni úgy érezte, hogy „az én fiam!“ — jobb hajlandóságait csak Sándor tudta felébreszteni s mikor ez kisebbik leánya körül legyeskedett, még példálózott is, hogy az ilyen gyerekszerelimből már komoly házasságok is lettek. Ámde — s minket különösen ez érdekel — *a két gyerek egymásra hatása kölcsönös*: Sándor elvezeti Dezsőt önmagával együtt a jótanulóság útjára s ugyanakkor Dezső a züllés lejtőjére sodorja az életben járatlan Sándort: a rendkívüli tekeóra (hol Sanyi kuglikirály lesz) szerencsejátékok, italozások, műsoros esték, titkos színpadi szereplések ennek a züllési görbének állomásai, a züllés táplálója pedig azok a pénzek, miket Dezső egyre sürűbben emelt ki édesapja üzletéből. Egyik gyermek sem tudott a másik életszemléletől és életstílusától szabadulni. Sándor logikus gondolkodása s jó alapérzése jó tanulót faragott Dezsőből, Dezső energiája s dinamikus lendülete csendes büntárrsá tette barátját. S ép azon a napon, mikor az osztályfőnök kinyilatkoztatja, hogy az osztály egykori salakjai jeles tanulókká lettek — akkor határozza el Sándor, hogy világgá megy a színészekkel, mert csak így tud az apja üzletét fosztogató barátjától menekülni.

Tersánszky J. Jenő biztosan nem akart neveléstani regényt írni. Könyve mégis bővelkedik nevelési tanulságokban. Ennek a két fiúnak művészi módon megrajzolt története a szülőket és tanárokat egyaránt arra figyelmeztetik, hogy a serdülő gyermek élete nem csak *más*, mint a felnőtteké, de gyakran olyan, mint a gólyakalifa kettős élete: *az egyik a külső világ számára való, a másik az ő valódi életük: kalandokkal vagy bűnökkel tarkított, kísértésekkel benépesített döntő élmény.*

Kemény Gábor.

VEGYES

A Délmagyarországi Nevelők Egyesülete Középkolai Szakosztályának f. évi április és május havi ülése.

Áprilisi ülését a piarista gimnáziumban tartotta a szakosztály. Az előadó, dr. Szűcs Lajos Karban-beszéltetés címen értekezett.

Rámutatott arra a tévedésre, melylyel a századforduló racionalizmusa teljesen kiszorította a középkolából a többszázados hagyományra visszatekintő karban-beszéltetést.

Egészen kivételes irodalmi és pszichológiai felkészültséggel cáfolja meg a racionalizmus „sovány álláspontjának“ argumentumait, majd a mechanizmus vádjával számol le, amikor számos példával igazolja, hogy a mechanizmusnak az emberi gondolkodásban milyen nagy szerepe van. Végül az irracionálizmus szempontjából fejti ki a karban-beszéltetés jelentőségét. Az óra „hangulata“, a diákember lelki egészsége, a „magakibeszéltés“ feloldó hatása és még számos — a racionaliz-

mus számára fölfoghatatlan — didaktikai érték valósul meg a karban-beszéltetésben.

Az előadás után kiadott kérdőívek válasza szerint az előadónak teljes mértékben sikerült a kar használatának jelentőségéről a hallgatóságot meggyőznie.

A május havi ülés az áll. Baross G. gimnáziumban volt.

Dr. Karl János szakosztályi elnök bevezetőjében megemlékezett Vives Lajos, a nagynevű spanyol pedagógus halálának 400 éves évfordulójáról.

Vives Lajos az anyanyelv tanításának hangsúlyozása, a környezetből való kiindulás gondolatának felismerése, a történelemtanítás irányelveinek helyes megjelölése, s végül a természettudományokban az összefüggések fontosságának kiemelése által szinte korszakalkotó jelentőségre emelkedett a neveléstudomány alapvetésében. Ő volt az, aki elsőnek fordította a figyelmet az egyéniség és képesség vizsgálatára, a nevelőt pedig azáltal, hogy az isteni Mester tanítványának nevezte, a legbőb p iedesztálra emelte.

A második előadó, dr. Krammer Jenő *Kisebbségi nevelés a Felvidéken* címmel tartott szabadelőadást.

A húsz éves megszállás keserves esztendőiben a magyar kisebbség iskoláinak, tanárainak és nem utolsósorban a magyar tanulói ifjúságnak heroikus erőfeszítései tárultak fel előttünk a magvas előadásban.

A megszállás egész ideje alatt valóságos szakadék tárongott az iskola hivatalos világa és a magyarság lelkiülete között. Az iskolában csak elejtett szavakban szöveghez fűzött megjegyzésekben, néha csak egy-egy gesztusban fejeződhetett ki a magyarság külön mondanivalója. Az iskolán kívüli magatartásban három időszakot lehet világosan megkülönböztetni. A hosszantartó néma ellenállás idejét; majd ezt az illúziók kora váltotta fel, amikor az újonnan felnőtt ifjúság a dunai

népek összefogásában és a társadalmi rend megváltoztatásában látta feladatát. Csak a harmadik időszakban jött rá a magyarság egészen világosan arra, hogy a kisebbségi sorsban élőknek nem lehet más feladatuk, mint a *cselekvő nemzetvédelem*. Az erők összefogása, az értékek megőrzése, az összetartozás ápolása minden lehető helyen és alkalommal (könyvtárak, önképzőkör, cserkészlet, sport, iskolán kívüli népművelés stb.)

Míg tehát az anyaországiaknak nevelői munkája gazdag eszmei megalapozást nyerhetett, a felvidéki kisebbség életében a mindennapos gyakorlat fejlődött ki erőteljesebben, s ilyenformán szerencsésen egészíthetik ki egymást.

Dr. Bartos Imre előadása következett ezután. Címe: *Surlódások nevelésünk elmélete és gyakorlata között*.

Abból indult ki, hogy a nevelés jelentősége egyre nő és a neveléstudománynak még sincs meg a becsülete. Mindenki érteni akar hozzá, és minden pedagógia előképzettség nélkül vállalják a nevelés munkáját (katonák, leventék). Kívánatos volna ezért a nevelők rendjének közös nevezőre hozása. Egységesebb vezetés alá kellene venni az ifjúsági egyesületeket is, nehogy egymásnak ellentétes tanítással zavart keltsenek a növendék lelkében. Azzal a megállapítással zárta előadását, hogy ha a nevelés gyakorlatából sikerül kiküszöbölni a surlódásokat, jobban megközelíthetjük az elmélet célkitűzéseit, s a neveléstudománynak is nagyobb megbecsülést biztosíthatunk.

A középiskolai szakosztály ezen ötödik ülésével zárta a jelen tanévi működését. A jelen lévő dr. Várkonyi Hildebrand egyet. tanár, az egyesület elnöke meleg köszönetet mondott a szakosztálynak a szép teljesítményekért.

(m. i.)

Vallásos nevelés az Egyesült Államokban.

Az *Education*, bostoni pedagógiai folyóirat az 1939/40. tanév elején an-